

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT SŁAWISTYKI

**OBRAZ JĘZYKOWY
SŁOWIAŃSKIEGO POMORZA I ŁUŻYC
POGRANICZA I KONTAKTY JĘZYKOWE**

pod redakcją
JADWIGI ZIENIUKOWEJ

**SŁAWISTYCZNY
OŚRODEK
WYDAWNICZY**

WARSZAWA 1997

SPIS TREŚCI
CONTENS

<i>Przedmowa</i> – Jadwiga Zienukova	11
Foreword. Summary	15
I. JĘZYKI LECHICKIE (POŁABSKI, DIALEKTY ZACHODNIO-POMORSKIE, KASZUBSKI, POLSKI) I ŁUŻYCKIE. HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ	
LEKHITIC LANGUAGES (POLABIAN WEST-POMERANIAN DIALECTS, KASHUBIAN, POLISH) AND SORBIAN LANGUAGES. PAST AND PRESENT	
1. Połabszczyzna i zachodnia pomorszczyzna	19
Polabian and West-Pomeranian Languages	
<i>Kazimierz Polański</i> (Katowice, Kraków), <i>Uwagi o systemie alternacyjnym języka połabskiego</i>	21
<i>Remarks on Polabian Morphophonology. Summary</i>	27
<i>Hanna Popowska-Taborska</i> (Warszawa), <i>Rozważania nad leksykalną więzią Pomorza, Łużyc i Polabia</i>	29
<i>Considerations on the Lexical Bindings between Pomerania, Lusatia and Polabia. Summary</i>	34
<i>Ewa Rzetelska-Feleszko</i> (Warszawa), <i>Wyniki badań językoznawczych, archeologicznych i geograficznych odnoszących się do Pomorza Zachodniego</i>	35
<i>Results of Linguistic, Archaeological and Geographical Studies with Respect to Western Pomerania. Summary</i>	47
<i>Ronald Löttsch</i> (Berlin), <i>Germanizmy we werbalnym systemie słowinšćiny a serbšćiny</i>	49
<i>Germanismen im Verbalsystem des Slowinzischen und Sorbischen. Resümee</i>	57
<i>Zenon Sobierajski</i> (Poznań), <i>Podsumowanie badań nad nagraniami reliktyw gwary kaszubskich Słowińców</i>	59
<i>Results of the Study on the Recordings of the Slovincian Dialect Relics. Summary</i>	68

2. Języki łużyckie i nawiązania łużycko-polskie oraz łużycko-kaszubskie	71
Sorbian Languages and Sorbian-Polish and Sorbian-Kashubian Parallels	
Heinz Schuster-Šewc (Leipzig), <i>Die beiden sorbischen Umlaute 'e' > 'o' und 'e' > 'a' auf dem Hintergrund der spätslawischen Lautenwicklungen</i>	73
Dwa łużyckie przegłosy 'e' > 'o' i 'e' > 'a' na tle późnopraskiego rozwoju głosowego.	
Streszczenie	82
Edward Wornar (Budyšin/Bautzen), <i>Hornjoserbsce čula, litaw-sce kiaulė</i>	85
Sorbiškas žodis čula, lietuviškas kiaulė. Santrauka	90
Upper Sorbian čula, Lithuanian kiaulė. Summary	90
Helmut Jenč (Budyšin/Bautzen), <i>Typy cuzorěčnych leksikaliskich wliwow na hornjoserbsku spisownu řeč</i>	91
Typen fremdsprachlicher lexikalischer Einflüsse auf die obersorbische Schriftsprache. Résumé	98
Irena Šerakowa (Budyšin/Bautzen), <i>K syntaktiskej interpretaciji serbskich syntagmow typa w měšće Budyšinje a ke kongruency mjez jich člonomaj (z wobkedźbowanjom poměrow w pólsčinje)</i>	99
L'interprétation syntaxique des syntagmes sorabes du type w měšće Budyšinje et l'accord entre ses éléments (en tenant compte de la langue polonaise). Résumé	109
Stanisława Sochacka (Opole), <i>Łużyckie nazwy miejscowe na pograniczu polsko-niemieckim (zarys problematyki)</i>	111
Die sorbischen Ortsnamen im polnisch-deutschen Grenzgebiet (Abriß der Problematik). Zusammenfassung	120
Ewa Jakus-Borkowa (Opole), <i>Polskie i starolużyckie nazwy miejscowe z sufiksem *-ikъ i jego wariantami rozwiniętymi</i>	121
Polnische und altsorbische Ortsnamen mit dem Suffix *-ikъ und seiner Varianten. Zusammenfassung	130
Jerzy Tredner (Gdańsk), <i>Frazeologia kaszubska a górnołużycka</i>	131
Kashubian vs. Upper-Sorbian Phraseology. Summary	147
Sonja Wölke (Leipzig), <i>O związkach frazeologii kaszubskiej z frazeologią górnołużycką i niemiecką</i>	149
Die Zusammenhänge der kaschubischen Phraseologie mit der obersorbischen und der deutschen Phraseologie. Zusammenfassung	166
3. Świadomość językowa, polityka językowa, kształtowanie języków literackich (łużyckich i kaszubskiego)	167
Linguistic Consciousness, Language Policy, Formation of Literary Standards (Sorbian and Kashubian)	
Madlena Norberg (Uppsala), <i>Znaczenie języka dla etniczności (na przykładzie języka dolnołużyckiego)</i>	169
Die Bedeutung der Sprache für die Ethnizität (am Beispiel des Niedersorbischen). Zusammenfassung	176

Gunter Spieß (Chośebuz/Cottbus), <i>Wo aktualnej sytuacji a možnych perspektiwach za pšichod dolnosěrbskeje rěcy</i>	177
O aktualnej sytuacji i przewidywanej przyszłości języka dolnołużyckiego. Streszczenie	184
Marek Latoszek (Gdańsk), <i>Świadomość językowa i kulturowa Kaszubów w kontekście typów orientacji temporalnych i uwarunkowań historyczno-geograficznych</i>	185
Language and Culture Consciousness of Kashubians in the Context of Types of Temporary Orientations and of Historical and Geographic Conditioning. Summary	202
Jadwiga Zienukowa (Warszawa, Katowice), <i>Powstawanie i funkcjonowanie języków literackich małych grup etnicznych. Paralele i kontrasty kaszubsko-łużyckie</i>	205
The Formation and Functioning of Standard Languages of Small Ethnic Groups. Kashubian-Sorbian Parallels and Contrasts. Summary	216
Ewa Siatkowska (Warszawa), <i>Odmienne oddziaływanie prądów reformacji i odrodzenia narodowego na język Łużyczan i Kaszubów</i>	217
Unterschiedliche Auswirkungen von Reformation und Nationaler. Wiedergeburt auf das Sorbische und das Kaschubische. Zusammenfassung	226
Александр Д. Дуличенко (Тарту), <i>Славянские литературные микроязыки и проблема литературной кашубщины</i>	227
Słowiańskie mikrojęzyki literackie a problem literackiej kaszubszczyzny Streszczenie	246
Edward Breza (Gdańsk), <i>Kształtowanie się kaszubskiego języka literackiego</i>	247
Die Gestaltung der kaschubischen Schriftsprache. Zusammenfassung	257
4. Kaszubska leksyka, słotwórstwo i składnia	259
Kashubian Lexicon, Word-Formation and Syntax	
Wiesław Boryś (Kraków), <i>Dziedzictwo prasłowiańskie w leksyce kaszubskiej</i>	261
Proto-Slavonic Heritage in Kashubian Vocabulary. Summary	269
Agnieszka Wyszomirska (Warszawa), <i>Z zagadnień kaszubskiej prefiksacji czasownikowej</i>	271
On the Issues of Verbal Prefixation. Summary	278
Małgorzata Korytkowska, Elżbieta Wrocławska (Warszawa), <i>Składniowe funkcje abstractów w tekstach zawartych w „Słowniku gwar kaszubskich” B. Sychty</i>	279
Die syntaktischen Funktionen der Abstracta in den im „Wörterbuch der kaschubischen Dialekte” von B. Sychta enthaltenen Texten. Zusammenfassung	290

5. Polski język literacki w regionie Pomorza	291
Literary Standard of Polish in the Region of Pomerania	
Kwiryna Handke (Warszawa), <i>O polszczyźnie regionalnej Pomorza</i>	293
De la langue régionale de Poméranie. Résumé	302
Mirosława Białoskórska (Szczecin), <i>Badania nad językiem XIX-wiecznej prasy regionalnej Pomorza Gdańskiego (stan i propozycje)</i>	303
Forschungen zur Sprache in der aus dem XIX. Jh. in Pommern stammenden Presse (Zustand und Vorschläge). Zusammenfassung	310
Regina Pawłowska (Gdańsk), <i>Nauczanie języka polskiego w Gdańsku w XVII wieku</i>	311
Unterricht der polnischen Sprache in Danzig im 17. Jahrhundert. Kurzfassung	318
Teresa Friedelówna (Toruń), <i>Broszura C. Flinsbacha „Dzień sądny...” i jej tłumacz. Przyczynek do historii języka polskiego w Królewcu</i>	319
Die Broschüre von C. Flinsbach „Das Jüngste Gericht” und ihr Übersetzer. Ein Beitrag zur Geschichte der polnischen Sprache in Königsberg. Zusammenfassung	326

II. JĘZYKI POGRANICZA ZACHODNIOŚLAWIAŃSKO-BALTYCKIEGO I WSCHODNIOŚLAWIAŃSKO-BALTYCKIEGO. HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

LANGUAGES OF WEST-SLAVONIC-BALTIC AND EAST-SLAVONIC-BALTIC BORDERLAND. PAST AND PRESENT

Henryka Perzowa (Warszawa), <i>Wyrazy pochodzenia niemieckiego w „Słowniku gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur” (SGOWM). Adaptacja fleksyjna i słotwórcza</i>	329
Words of German Origin in the „Dictionary of the Ostróda, Warmia and Mazury Dialects” (SGOWM). Inflexive and Word-formative Adaptation. Summary	344
Wojciech Smoczyński (Kraków, Warszawa), <i>Staropruskie kalki dwuczłonowych imion staropolskich</i>	345
Old Prussian Calques of Old Polish Compound Names. Summary	351
Simas Karaliūnas (Vilnius), <i>К интерпретации информации Вульфстана о Виляньском заливе</i>	353
Informacja Wulfstana o Zalewie Wiślanym i problem jej interpretacji. Streszczenie	364
Анатолий Непокупный (Киев), <i>В кругу прусско-славянских языковых отношений: названия Поморья и Гданьска в западнобалтийском словообразовательном контексте</i>	365
W kręgu prusko-słowiańskich stosunków językowych: nazwy Pomorza i Gdańska w kontekście słotwórstwa zachodniobałtyckiego. Streszczenie	373

Iryda Grek-Pabisowa, Irena Maryniakowa (Warszawa), <i>Związki języka litewskiego z gwarami polskimi i rosyjskimi</i>	375
Связь литовского языка с польскими и русскими говорами. Резюме	381
Светлана Прохорова (Минск), <i>Перспективы изучения балто-славянских связей в области синтаксиса</i>	383
Perspektywy badań związków bałto-słowiańskich w zakresie składni. Streszczenie	390
Danuta Roszko, Roman Roszko (Warszawa), <i>Litewskie formy typu dirbdavo</i>	391
Литовская форма типа <i>dirbdavo</i> . Резюме.	395

ANEKS

APPENDIX

<i>Zamknięcie konferencji „Słowiańskie Pomorze nadbałtyckie...”</i> – Hanna Popowska-Taborska	397
---	-----

**Final Remarks by Hanna Popowska-Taborska at the Conference „Slavo-
nic-speaking areas of Pomerania...”**